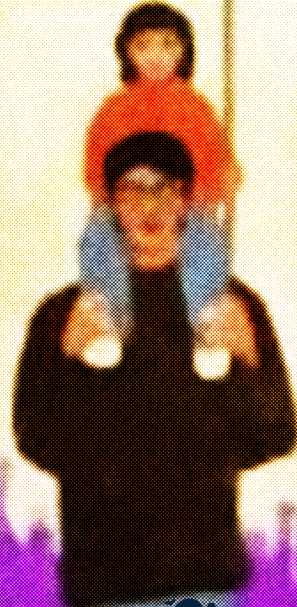

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ #10

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

3 • Giriş

4 • Genel Başkanımız Erkan Başı'n TBMM Genel Kurulu'nda 23 Temmuz Tarihli Konuşması

6 • Parti Sözcümüz TİP İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil'in 26 Temmuz Tarihli Çalar Saat Programı Konuşması

7 • Komisyon Faaliyetleri - Açıklamaları

10 • Çocuklara Sorduk: Çocuklar ve Cinsiyet Roller

12 • Tipliler'le Söyleşi: 2025 Aile Yılı: Turizm İşçilerinin Çocukları Unutuluyor mu?

15 • Temmuz - Ağustos Aylarında Yazılı Medyada Yer Alan Çocuk Haberleri

18 • Özel Okullar Nöroçeşitli Çocuklar için Ne Kadar Özel

21 • "Anlamayanlar Geri Zekalı mı?": Bir Bakanın Sözleriyle İnşa Edilen Pedagojik Şiddet

26 • Cinsel Gelişim Eğitimine Ancak İstismarcılar Karşı Çıkar

29 • ABD ve Diğer Zengin Ülkelerde Çocuklar Neden Çalışıyor?

Türkiye’de her geçen gün ağırlaşan ekonomik koşullar, adalet sisteminin iktidar kontrolü altında hukuksuzluklarla işlemesi, artan şiddet ve cezasız kalan kadın cinayetleri, toplumun vicdanını her geçen gün biraz daha yaralıyor. Diyanetin iktidarın ideolojik bir iletişim aracına dönüştürülmesiyle, kadınlar üzerindeki baskı ve kısıtlamalar arttırılmaya çalışılıyor; kamu alanlarında başörtüsü zorlamasının artacağına dair işaretleler giderek çoğalıyor.

Ülke gündemi; sahte diploma çeteleri, okul yüzü görmemiş liyakatsiz yandaşların kamu kurumlarının başına getirilmesi, yangınlar, maden ocakları ve turizm işletmeleri eliyle gerçekleştirilen doğa talanları, belediyelerin hayvan katliamları gibi skandallarla meşgulken; çocuk hakları ihlalleri yalnızca en trajik vakalarda kısa süreliğine gündeme gelebiliyor. Oysa çocukların maruz kaldığı ihmal, istismar, yoksulluk, eğitim hakkından mahrumiyet, barınma ve sağlık sorunları her gün sistematik biçimde artıyor.

Geleceğimiz dediğimiz çocukların bu koşullar altında nasıl çocukluklarını yaşayacaklarını, nasıl sağlıklı bir birey olarak büyüyeceklerini kimse gerçekten dert ediyor mu? Onları korumakla yükümlü devlet kurumları, cemaat bağlantılı atamalarla liyakatten uzaklaşmış; sosyal hizmetler siyasi sadakate endekslenmiş durumda. Çocuğun üstün yararı ilkesine dayalı bilimsel, laik ve hak temelli bir sosyal politika, yerini göstermelik projelere ve istatistik manipölasyonlarına bırakmış durumda.

Sosyalist bir parti olarak bizim sorumluluğumuz, çocuk haklarını yalnızca kriz anlarında değil, yaşamın her alanında savunmak; iktidarın yarattığı bu sistematik ihlaller zincirini ifşa etmek ve buna karşı örgütlü bir toplumsal mücadele yürütmektir. Bizim için çocuk hakları, siyasi gündemin gerisinde kalan tali bir mesele değil, eşitlikçi, özgür ve adil bir toplumun vazgeçilmez temelidir.

Bu sorumluluk, yalnızca çocukların eğitim, sağlık, barınma haklarını savunmakla sınırlı değildir. Onları şiddetten, yoksulluktan, ayrımcılıktan, istismardan, zorla çalıştırılmaktan korumak; düşünce, ifade, oyun, kültür ve doğa ile bağ kurma haklarını da güvence altına almak anlamına gelir. Bu, ancak piyasanın ve gericiliğin kiskacından kurtulmuş, kamusal kaynakların eşit biçimde dağıtıldığı, demokratik, laik ve halkçı bir düzenle mümkündür.

Çocuk Hakları Komisyonu

Genel Başkanımız Erkan Baş'ın TBMM Genel Kurulu'nda 23 Temmuz Tarihli Konuşmasından:

Değerli arkadaşlar. LGS skandalına değinmesem olmaz. Bir de en son ÖSYM, YKS sonuçlarını açıkladı. Ülkemizdeki gençliğe bu iktidarın bakışına, iktidarın gençlere reva gördüklerine ilişkin önemli bir fotoğraf paylaşacağım. Bakın

doğayı çalıyorlar, ağacımızı, denizimizi, derelerimizi çalıyorlar. Yani aklınıza gelebilecek memlekette ne varsa her şeyi çalan bir iktidarla karşı karşıyayız. Bunlar bir ülkenin umudu olan yeni doğan çocukların hayatını çalan bir iktidar. Üç kuruş daha fazla kazansınlar diye yeni doğan çocukların hayatını çaldılar. Özel hastaneler daha fazla para kazandırmak için. O çocukların doğrudan yaşamını çaldılar. Şimdi yaşamını çalamadıkları çocukların hayallerini çalmaya çalışıyorlar. Pişkin pişkin açıklamalar. Sözde bir görevden alma yapıldı. Neden görevden aldın kardeşim. Bu iddialar gerçek değilse bu kişiyi neden görevden aldınız. Bu iddialarla ilgili neden bir açıklama yapmıyorsunuz. Biz bıktık. Bu memlekette iktidar ve çevresinin iktidar tarafından büyütülen tarikat ve cemaatlerin, bu ülkenin onurlu insanların bu ülkenin emek veren alın teri döken milyonlarca gencinin hayatını çalmasından bıktık. Siz üç beş tane tarikat şeyhini mutlu edeceksiniz diye, üç beş tane tarikat devlet içerisinde kadrolaşabilsin, istedikleri mevzileri tutabilsinler, yarın öbür gün memleketi tarikatlarından gelen emirler doğrultusunda yönetebilsinler diye milyonlarca gencin geleceğini çalıyorsunuz. Öbür taraftan insanlara okuyacak okul bırakmamışsınız. Yoksul emekçi çocuklarını imam hatiplere mecbur ediyorsunuz, devlet okullarının içini boşaltıyorsunuz., özel okullara milyonlarca lira fiyat biçiyorsunuz. Neyin biz? Bu ülkenin gençleri, çocukları sizin gözünüzde ne? İsteddiğiniz her şeyi yapabileceğiniz, istediğiniz zaman istediğiniz her şeyi biçimde ezebileceğiniz ve sadece size para kazanmak için sömürebilmek için yetiştirebileceğiniz insan topluluğu mu görüyorsunuz? ÖSYM resmi açıklama yapıyor. YKS sonuçlarında 40 bin öğrenci sıfır çekiyor. Sıfır alan öğrenciler değil iktidar sıfır çekiyor. Bu iktidarın bu ülkenin gençlerine vadettiği şey sıfır çekmekten ibaret. Bu ülkenin gençlerine kim düşmanlık yapıyorsa biz onunla mücadele edeceğiz. Asla unutmayacağız. İnsanlar yıllarca çalışıyorlar, didiniyorlar. Haklarını almak için bir sınava giriyorlar. Belki de bu ülkeye bağlanmak için çaba sarf ediyorlar. Belki de iyi bir okula girersem, nefes alabileceğim bir okula girersem, bir şeyler öğrenebilirsem... Çünkü devlet okullarının büyük bir çoğunluğunun içi boşaltılmış durumda. Bu iktidar tarafından dindar ve kindar bir nesil yetiştirmek için donatılmış durumda. Buna rağmen çaba sarf ediyorlar, buna rağmen bu ülkede yaşamak, geleceğinde var olmak için emek veriyorlar, alın teri döküyorlar. Sonra bir tane hırsız geliyor. Onların bütün emeklerini alıyor, gasp ediyor. Niye? Devlet imkanları onun elinde çünkü. Bakanlık koltuğunda o oturuyor çünkü. Bunları unutmayacağız. Bunlarla er ya da geç hesaplaşacağız. Siz! Bu ülkenin gençlerinin emeğini, alın terini çalanlar! Er ya da geç hesap vereceksiniz. Hizmet ettiğiniz tarikat ve cemaatlerin sizi kurtaramayacağını bilin. Hangi tarikatların, cemaatlerin ilişki ağlarıyla soruları çalıyorlarsa ortaya çıkaracağız.

Parti Sözcümüz Tıp İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil'in 26 Temmuz Tarihli Çalar Saat Programı Konuşmasından:

Niye milyonlarca çocuk 11, 12 yaşında günlerce gecelerce sınava çalışıyorlar. Çünkü hayatını kurtaracak başka yolu yok artık çocukların. İki üç tane okul kaldı ki onlara da proje okul yönetmeliğiyle çökmek üzereler. Bunlara girdin girdin. Girmezsen İmam hatibe. Şunu düşünüyorum: Bu insanlar neden bu kadar bu sınava takılıyor? Bize sorup duruyorlar. Çocukların hayalleriyle oynayan biz değiliz. Çocukların hayalleriyle oynayan 12 yaşında çocukları yarış atı gibi çocukları bu sınava girmek zorunda bırakan bu sistem. Bu insanlar neden bu kadar dertliler. Ki yerden göğe kadar haklılar. Cumhurbaşkanı da Milli Eğitim Bakanı da bu konuda manipülasyon yapıyorlar. Şunu diyorlar. Cumhurbaşkanı dedi ki: “Tek dertleri İmam Hatip düşmanlığı.” Ahlaksız bir iftira kampanyası yürütüyormuşuz biz. Sınav güvenliği konusunda parmakla gösterilen bir ülkeymişiz. Bir yıl ÖSS soruları çalınıyor, bir yıl LGS. Biz nasıl bir ülkeyiz. Olayı bir İmam Hatip düşmanlığına çekmeye çalışıyorlar. Mecliste bana ve diğer vekillere doğrudan öğretmenlerden ihbar geldi. Herkese gelen mesajlar farklı kişilerden, LGS sorularının sınav bitmeden önce gruplarda dağıtıldığına dair. 11:58 itibariyle bütün sınav soruları yayınlanmış.

Bu sınavlar neden bu kadar önemli. Doğuştan şanslı olmayan, ailesi zengin olmayan çocuklar için neden çok önemli sınav? Çünkü başka yol bırakmadılar. Ya bu sınavda ütöpik bir puan alıp iyi bir liseye kapağı atacaksın, ya İmam Hatip'e ya da çok zor şartlardaki düz devlet liselerine gideceksin. Tuvaletinde sabunu olmayan, tuvalet kağıdı olmayan, doğru düzgün öğretmeni olmayan okullarda, saçma sapan zorunlu derslerle eğitim alacaksın. Bunların getirdiği sistem bu.

Komisyon Açıklamaları - Faaliyetleri:

Faaliyetler:

Çocuk Hakları Komisyon üyeleri olarak Türkiye İşçi Partisi Ankara İl Örgütü'nden Kültür Sanat Komisyonu üyeleriyle online bir toplantıda bir araya geldik. Ankara'nın çeşitli parklarında çocuklarla bir araya gelerek yapmayı planladıkları kültür sanat etkinlikleri öncesinde, etkinliklere gönüllü olarak destek verecek üye ve gönüllülerimizin çocuklarla doğru iletişim ve gönüllülükte etik sınırlarımıza ilişkin paylaşımda bulunduk. Çocuklarla kurulan ilişkide, sadece duygusal hassasiyetlerle, çocukları korunmaya gereksinim duyan küçük insanlar olarak görmek yerine hak temelli bir bakış açısıyla onların da karar süreçlerinde olmalarının sağlanacağı, yetişkinlerin gerekli fiziksel ve iletişimsel sınırlara uyacağı bir yaklaşım benimsenmesi konusunda temel ilkelerimizi belirledik.

Açıklamalar:

Milli Eğitim Sözde Bakanı Yusuf Tekin'in, LGS sorularının çalışmasına ilişkin yaptığı açıklamada kullandığı ayrımcı dile ilişkin açıklama:

Kapsayıcı Eğitimi Yok Sayan Dili Kabul Etmiyoruz!

Tanısı ne olursa olsun tüm çocukların, en az kısıtlayıcı ortamda, akranlarıyla birlikte eğitim alma hakkı vardır. Otizm, Down sendromu, zihinsel yetersizlik gibi gelişimsel farklılıklar gösteren çocuklar için kapsayıcı eğitim hem bir insan hakkı hem de yasal bir yükümlülüktür.

Ancak Milli Eğitim Bakanı'nın LGS sonuçlarıyla ilgili yaptığı açıklamada kullandığı ayrımcı ve dışlayıcı dil, gelişimsel farklılıkları olan çocukları, ailelerini ve engelli hakları, çocuk hakları savunucularını derinden yaralamıştır.

Sağlık, rehabilitasyon ve eğitim hakkı için konulan tanıların hakaret olarak kullanılması; toplumda önyargıların ve dışlayıcılığın meşrulaşmasına zemin hazırlar. Halihazırda okullara kabul edilmekte güçlük çeken, kabul edildiklerinde de akran zorbalığına, öğretmen ihmallerine ve diğer velilerin baskısına maruz kalan özel gereksinimli çocuklar, Milli Eğitim Bakanı'nın bu yaklaşımıyla daha da yalnızlaştırılmıştır.

Bilimsel ve laik eğitimi savunmakla yükümlü olan Bakanlık, tüm çocuklar için kapsayıcı ve adil bir eğitim ortamı yaratmak zorundadır. Ancak Bakan'ın kullandığı dil, bu sorumluluktan ne kadar uzak olduklarını gözler önüne sermiştir. Türkiye İşçi Partisi olarak ülkedeki tüm çocukların eğitiminden sorumlu olan Bakan'ın bu yaklaşımı reddediyoruz!

Eğitim hakkı, tüm çocuklar için ayrımsız ve koşulsuz bir haktır.

Engelli Hakları Komisyonu

Çocuk Hakları Komisyonu

Mersin'de Öldürülen 12 Yaşındaki Eyüp'e İlişkin Açıklama:

Çocuklar Gece Uyur İş Yerinde Ölmez/Öldürülmez

12 Yaşındaki Eyüp'ün sabaha karşı 4'te çalışması, uyuması gereken bir saatte güvenli olmayan bir ortamda yabancı yetişkinlerle olması kutsadığınız ailenin hangi değerine uygun?

12 yaşında büyüme evresinde bir çocuğun uykusuz kalmasından, gece yarısı sokaklarda olmasından, ihtiyaçlarını karşılamak için yaşına uygun olmayan bir işte çalışmak zorunda kalmasından rahatsızlık duymuyorsunuz ve hadsizce insanlara kaç çocuk yapması gerektiğini söylüyorsunuz.

Siz çocuklara çocuk olma hakkını, neşesini vermedikçe, daha gelişimi tamamlanmamış bedenlerini kendi çıkarlarınız için bir araca dönüştürdüğünüz sürece yargılanmanız için biz sizinle mücadele edeceğiz.

Hizbullah terör örgütünün uzantısı Hüdapar'ın okulöncesi ve ilkokullarda "başı açık" ibaresinin yer aldığı kılık kıyafet yönetmeliğini hedef alarak başörtüsü yasağının tamamen kaldırılmasını talep etmesi üzerine açıklama:

Çocukların Haklarından ve Güvenliğinden Sorumluyuz

Erken yaşlarda verilen dini eğitimin çocukların bilişsel ve duygusal gelişimleri açısından bazı olumsuz etkileri olabilir:

- Erken yaşta ağır ceza, günah, helal-haram söylemleri çocuğun kaygı ve suçluluk duygusunu artırabilir.
- Doğal merak ve keşif davranışları "ayıp-günah" olarak bastırılırsa, özgüven ve merak duygusu zedelenebilir.
- Din, katı ve sorgusuz öğretilirse, çocukta sorgulama, şüphe etme, eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi engellenebilir.

Oysa çocukların öncelikle büyüdükları çevrede ve ardından okul sisteminin içerisinde geliştirmeleri ve kazanmaları gereken ahlaki değerleri, küçük yaşlarda otorite olarak kabul ettikleri ebeveyn ve öğretmenlerini model alarak kazanmaları beklenir. Çocuklara yardımseverlik, dürüstlük, paylaşma, şefkat, sabır gibi evrensel değerler yaparak yaşayarak, model olarak aktarılmalıdır. Soyut kavramlar aşamalı, sevgi temelli, sorgulamaya açık anlatılmalıdır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, çocukların din ve inanç özgürlüğünün güvence altına alınmasını, okullarda verilecek herhangi bir dini eğitimin ayrımcılığa yol açmayan ve ayrımcılığa neden olmayacak şekilde farklı inançları içeren biçimde sunulmasını gerektiriyor.

Çocukların ahlak gelişim özelliklerine bakıldığında;

- 7 yaşına kadar çocuklar somut işlemler öncesi dönemdedir ve günah, günahkâr ruh, ahiret gibi soyut kavramları anlamakta zorlanırlar.
- 10 yaşına kadar kurallar mutlak ve değişmez olarak görülür. Ebeveyn, öğretmen gibi otorite figürlerine bağlılık vardır. Yanlışın ölçüsü cezaya yol açıp açmamasıdır.
- Ahlaki gelişim ceza-itaatten başlar, evrensel etik ilkelere kadar ilerler.

Türkiye İşçi Partisi çocuk haklarını temel alan, bilimsel eğitim yöntemlerinin kullanıldığı, çocukların din ve inanç özgürlüğüne saygı gösterilen, çeşitliliği kapsayan bir ahlaki gelişim eğitimi savunmaktadır. Çocukların pedagojik eğitimi olmayan cemaat müritlerine teslim edilmesine izin vermeyeceğiz.

Antalya Çocuk Evleri Sitesi'nde 6 Aylık Arda Bebeğin Ölümüne İlişkin Antalya İl Örgütümüzün Açıklaması:

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'na

Antalya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı Antalya Çocuk Evleri Sitesi'nde, devlet koruması altındaki 6 aylık Arda bebeğin hayatını kaybetmesi, sadece trajik bir kaza değil; çökmüş bir çocuk koruma sisteminin acı ve kanıtlanmış sonucudur.

Arda bebeğin ölümü bir sonuçtur. Siyasi kayırmacılığın, liyakatsizliğin, beceriksizliğin sonucudur. Siyasi kayırmacılığın ayyuka çıktığı kurumunuzda, Arda bebeğin ölümüyle ilgili cevaplanması gereken sorularımızı, milletimizin vicdanına ve tüm kamuoyuna iletiyoruz:

1. Sosyal hizmet lisans mezunu olan kuruluş müdürünü görevden alıp, çocukların korunma altında olduğu, özel hassasiyet gerektiren bir kuruluşa; polislikten geçmiş bir personeli, valilik oluru ile neden müdür olarak görevlendirdiniz?

2. 0-2 yaş grubunda yaklaşık 30 çocuğa yalnızca iki bakım personeliyle bakım yapılabileceğini düşünmek dahi vicdansızlıkken, bu personel açığını neden gidermediniz? Personel planlamasındaki bu açık nereden kaynaklandı?

3. Temizlik personelinin, valilik oluru ile bakım personeli olarak çalıştırıldığı iddiaları doğru mudur?

4. İl müdür yardımcısının eşi olan bir bakım personeli, olmayan bir kadro ve unvanla “bakım koordinatörü” olarak mı görevlendirildi? Personel yetersizliğinin olduğu bir kurumda bu ayrıcalık nasıl açıklanabilir?

5. Arda bebek 30 dakika boyunca yatakta can çekişmiş, ardından 5 saat boyunca yanına hiçbir personel gitmemiştir. Bu ihmal zincirini nasıl açıklayacaksınız?

Bu soruların yanıtı “inceleme başlatıldı” klişesiyle geçirilemez. Arda'nın ölümü, bireysel ihmalin ötesinde, devletin en savunmasız çocuklarını koruyamayan bir sistemin çığlığıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin en korunmasız evlatları; güvenli, şefkatli ve nitelikli bakım alma hakkına sahiptir. Ancak yıllardır süren liyakatten uzak atamalar, siyasi sadakat üzerinden yapılan görevlendirmeler, ehliyetsiz yöneticiler, kurum kültürünü yok etmiş, denetim mekanizmalarını felce uğratmıştır.

Antalya'daki bu elim olay, işte bu çarpık düzenin en ağır faturalarından biridir. Bu olayın üzeri kapatılırsa, yarın başka bir çocuğumuzu kaybedeceğiz.

Sayın Bakan,

Vicdan sahibi her insanın aklında tek bir soru var: Devlet, koruması altındaki bir bebeği koruyamıyorsa kimi koruyacak? Sizden beklentimiz; bu olayı tüm gerçekleriyle ortaya çıkarmak, sorumluların hesap vermesini sağlamak ve çocuk koruma sistemini kökten güçlendirecek reformları ivedilikle hayata geçirmektir.

Unutmayın; bu sadece Arda'nın değil, devletin namus sınavıdır. Arda artık aramızda değil, ama onun hikâyesi bu ülkenin çocuklarına reva görülen ihmalin kara lekesi olarak hafızalarda kalacaktır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TİP Antalya İl Örgütü

ÇOCUKLARA SORDUK ÇOCUKLAR VE CİNSİYET ROLLERİ

1) İsim-Soyisim / Yaş / Cinsiyet / Yaşadığı Şehir

Ada Aslantatar: 14 / Kız çocuk (Kendi ifadesi: Kadın) / İstanbul

ÇKÇ: 15 / Oğlan çocuk (Kendi ifadesi: Erkek) / İstanbul

Elma Çekirdeği: 8 / Kız çocuk (Kendi ifadesi: Kız) / İstanbul

2) Cinsiyetinin olumlu ve olumsuz olduğunu düşündüğün tarafları var mı? Varsa nelerdir?

Ada Aslantatar: Kadınlık bana göre çok ayrıcalıklı ve çok güzeldir olumsuz yanının olmadığını ancak bizim ülkemizde kadınlığı ne yazık ki olumsuz gören kadınlar var dediğim gibi olumsuz bir yanının olmadığını düşünüyorum.

ÇKÇ: Var erkek olduğum için üstümde sürekli sen erkeksin yok şöyle yapmalısın yok böyle yapmalısın erkekler ağlamaz erkekler şöyle böyle yapar diye bir baskı var.

Elma Çekirdeği: Kız olmayı çok seviyorum.

3) Karşı cinsiyetin olumlu ve olumsuz olduğunu düşündüğün tarafları var mı? Varsa nelerdir?

Ada Aslantatar: Aslında karşı cinsler birbirlerine karşı sevgi saygıyla yaşarsa iki tarafında olumsuz yanlarının olmadığını düşünüyorum.

ÇKÇ: Kadın haklarının fazla abartılıp erkek haklarının üstüne geçtiği eşitsizliği sağlayan kadınlar bence. Olumsuz yanı.

Elma Çekirdeği: Futbol oynamalarını olumlu buluyorum.

4) İki cinsiyetin yapabileceklerinin / yapması gerekenlerin farklı olduğunu düşünüyor musun? Evet ise örnek verir misin?

Ada Aslantatar: Aslında iki cinsiyetinde yapması gerekenler kısmen aynıdır örneğin bir kadın sırf eşi için bulaşıkları yemeği çamaşırları yıkamak zorunda olmamalı özellikle bizim ülkemizde bu gibi işler kadının üzerine yıkılır ancak doğru olan karşı cinsle empati yaparak bütün işleri beraber yapmaktır.

ÇKÇ: Evet eşit görebiliriz erkekle kadınları ama bu eşitlik hiçbirinin hakkının üstüne binmemeli.

Elma Çekirdeği: Evet. Kızlar makyaj yapmayı sever. Erkekler de futbol oynamayı sever.

5) Anne ve babandan cinsiyetinle ilgili yapman gereken ya da yapamayacağın şeyler olduğunu duyuyor musun? Örnek verir misin? (Ebeveynlerin dışında başka yetişkinlerden duyduğun örnekler de olabilir).

Ada Aslantatar: Demediler çünkü buna hiçbir zaman söylerlerse gereken cevabı veririm ki zaten genellikle yani bence bu kadınların üzerine kurulan bir oyun çünkü kadınlara genellikle iş yap erkeklere de yat dendiği için.

ÇKÇ: Hayır duymadım.

Elma Çekirdeği: Hayır duymadım.

TIPLİLER İLE SÖYLEŞİ

2025 AİLE YILI: TURİZM İŞÇİLERİNİN ÇOCUKLARI UNUTULUYOR MU?

Türkiye'nin en önemli sektörlerinden biri olan turizm, milyonlarca kişiye ekmek kapısı sağlıyor. Ancak sezonluk ve ağır çalışma koşulları, bu sektörde çalışan ebeveynlerin aile yaşamını derinden etkiliyor. Çalışma koşulları yeterince ağır değilmiş gibi 2025 yılını sözde "Aile Yılı" ilan eden iktidar bir de turizm işçilerinin haftalık izinlerini ellerinden alıyor. Hem iktidarın sahte aile yılı söylemi hem de turizm işçilerine reva görülen 10 günde 1 gün izin hakkı vesilesiyle, turizm işçilerinin çocuklarının yaşadığı görünmeyen sorunlara dikkat çekmek istedik. Kaş'ta yaşayan ve yıllardır turizm sektöründe çalışan partimizin Kaş ilçe örgütünden Zülfikar Kuşçu ile bir sohbet gerçekleştirdik.

Komisyon Sözcüsü: Tülay Ararat

Konuşmacı: Zülfikar Kuşçu: TİP Kaş üyesi, 23 yıldır turizm sektöründe çalışan bir anne

Tülay: Merhaba Zülfikar Hanım, nerede yaşıyorsunuz ve turizm sektörüne ne zaman adım attınız?

Zülfikar: Merhaba. 2002 yılında Bartın'dan Kaş'a staj için geldim, o zamandan beri turizm sektöründeyim. 2005'te evlendim, eşim de turizmci. 2007'de oğlum Taylan doğdu. Ama ben her sezon çalıştım, çocuğum küçükken bile çalışmak zorundaydım.

Tülay: Anne olduktan sonra iş hayatınızı nasıl dengelediniz?

Zülfikar: Çok zor oldu. Hamileliğimin 6. ayında işi bırakabildim, doğumdan sonra 7 ay çalışmadım. Sonra tekrar işe dönmek zorundaydım çünkü bakıcı çok pahalıydı. Taylan 14 aylıkken anneme gönderdim. Henüz “anne” bile dememişti... O an hayatımın en zor kararıydı. Bartın'da, 1000 kilometre uzaktaki annem baktı ona. İlk konuşmaya başladığında bana değil, anneannesine “anne” dedi. Çok üzüldüm ama kimseye anlatamadım, sadece eşim bilir.

Tülay: Bu ayrılıklar ilişkinizi nasıl etkiledi?

Zülfikar: Taylan hep yanında biri olduğu için bana çok düşkün olmadı. Anneannesiyse de büyüdü. Bizim bağımız tabii ki var ama hayal ettiğim gibi bir anne-oğul ilişkisi olmadı. Çoğu yaz birlikte olamadık. 14 yaşına kadar yaz tatillerinde oğlum hep annemdeydi. “Keşke göndermeseydim, bir yolunu bulsaydım” diye çok pişmanlık yaşadım.

Tülay: İşyerindeki koşullar nasıldı? Çalışma şartlarınız size neler hissettirdi?

Zülfikar: En büyük sorun düzensizlikti. Düzenli izin yoktu. Zaten sezonluk çalışıyoruz, yıllık izin diye bir şey yok. Mesai saatimiz hiçbir zaman sabah 8-akşam 5 olmadı; gece 2'ye kadar çalıştığımız çok oldu. Mesai ücreti ise hiç verilmedi. İş tanımımızın dışında işler yaptık, ama “itiraz” etmek iş kaybı anlamına geliyordu. Eşimin 16 yıllık emeği sonunda aldığı emekli tazminatı sadece 80 bin liraydı. Çünkü sigortamız hep asgari ücretten yatırıldı.

Tülay: Çocuk bakımında size destek sağlayan bir kurum, kreş ya da sosyal imkân oldu mu?

Zülfikar: Hayır, hiçbir zaman. Akşam çalışan turizm işçileri için kreş yok. Oteller kendi personeli için kreş açmıyor. Özel bakıcılar da çok pahalı. O yüzden bizler çocuklarımızı ya köydeki ailemize bırakmak zorunda kaldık ya da çocuklar yaz boyu evde yalnız kaldı. Bu aslında çocukların hakkının ihlal edilmesi demek.

Tülay: “2025 Aile Yılı” için ne düşünüyorsunuz?

Zülfikar: Açıkçası bu söylemler bana uzak geliyor. Çünkü aileyi güçlendirmek

istiyorsanız önce işçilere destek vermelisiniz. Ben ikinci çocuk yapmak istedim, hatta evlat edinmeyi düşündüm. Ama mevcut şartlarda tek çocuğuma bile zor yettim. Eğer daha adil ve güvenceli bir iş hayatımız olsaydı belki bugün iki çocuğumuz olabilirdi.

Tülay: Yıllarca bu sektörde çalıştınız. Bugünden geriye dönüp baktığınızda en çok hangi konuda kırgınsınız?

Zülfikar: Çocuğumla geçiremediğim yıllara... Biz karı-koca 20 yılda belki 2-3 gün aynı anda izin yapabildik. Birlikte tatilimiz olmadı. Taylan'ın büyümesini çoğunlukla uzaktan izledik. Oysa bir çocuğun hakkı, anne babasının yanında büyüme. Turizm işçilerinin çocuklarından bu hak alınmış durumda.

...

ÇOCUK HAKLARI KOMİSYON NOTU

2025 Aile Yılı olarak ilan edildi. Ancak iktidar aile kavramını sadece nüfus artışıyla ele alıyor. Aile içerisindeki ebeveynlik rollerinin çocukların sağlıklı ve güvenli büyüebilmeleri için nasıl nitelikli hale getirileceğini tamamen göz ardı ediliyor. Çocukların sağlıklı gelişimi için anne-babanın yanında olması bir lüks değil, haktır. Elbette şiddetsiz ve temel ihtiyaçların karşılanabildiği bir aile yapısında.

Turizm işçileri, Türkiye'nin ekonomisine en büyük katkıyı sağlayan kesimlerden biri. Ancak aile yaşamı, özellikle de çocukların sağlıklı gelişimi söz konusu olduğunda görünmez mağduriyetler yaşıyorlar. Turizm işçileri gibi milyonlarca işçinin çalışma koşullarının aile yaşantılarını nasıl etkilediği toplumun en gerçek sorunlardan biri. Turizm işçileri sezonluk iş yükü, düzensiz izinler ve kreş yoksunluğu yüzünden çocuklarını yetiştirme, onlarla birlikte vakit geçirme haklarından mahrum kalıyor.

Sektörde yaşanan en büyük sorunlardan biri de belirsiz sözleşmeler, uzun mesailer ve düşük ücretler. Gece geç saatlere kadar çalışmak zorunda kalan ebeveynler için kreş, bakıcı veya devlet destekli çözümler yok denecek kadar az. Bu durum çocukların aile bütünlüğünden uzak büyümesine neden oluyor.

2025 Aile Yılı ilan edildi. Ancak turizm işçilerinin ve çocuklarının yaşadığı gerçekler ortada: yıllarca anne-babasız büyüyen çocuklar, yorgun düşen ebeveynler ve patronların kâr hırsıyla örselenmiş aile bağları. *Adil ücret, düzenli izin ve gerçek sigorta, *Sezon dışında gelir güvencesi, *Mesai saatlerini kapsayan kreşlerin açılması ve/veya çocuk bakım desteğinin sunulması gibi gerçekten çözüm olabilecek adımların atılması devletin, işverenlerin ve toplumun ortak sorumluluğudur.

TEMMUZ AĞUSTOS AYLARINDA YAZILI MEDYADA YER ALAN ÇOCUK HABERLERİ

Çocukların her geçen gün daha fazla şiddet üreten olduğundan bahsediyoruz. Güvenlik güçlerine götürülen çocuk sayısı yaralama, hırsızlık, tehdit, uyuşturucu gibi çok çeşitli suç alanlarında yıldan yıla katlanarak artıyor. Peki geçmişte masumiyetin sembolü olarak gördüğümüz çocuklar / çocukluk nasıl oldu da şimdi cezalandırılması gereken kötü insanlar olarak tanımlanıyor? Çocuklar için hedeflememiz gereken yaşam şartlarında aşağıdaki haberlerin yeri olur muydu?

19.07.2025 / <https://www.odatv.com/>

Muğla Fethiye’de 5 yaşındaki otizmlı çocuğun cami kuran kursunda şiddete uğradığı iddiasıyla aile Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulundu. Kurs bitimi camiden gelen 5 yaşındaki otizmlı B.K’nin tuhaf hareketlerinden şüphelenen aile, çocuğa sorular sormaya başladı. Cami kuran kursunda yaşadıklarını anlatan küçük çocuk, hocalar tarafından sopayla dövüldüğünü, ardından kapıların kilitlenerek bir saat boyunca sıcak havada güneşin altında bekletildiğini anlattı. Küçük çocuğun sırtındaki darp izleri ise dikkat çekti.

28.07.2025 / <https://halktv.com.tr/>

Mersin Mezitli’de 26 Temmuz Cumartesi günü Kaymakam T.G.’nin 20 yaşındaki oğlu ile yaşları 12-13 yaşlarındaki beş çocuk arasında yaşanan sözlü tartışma yaşandı. Ertesi gün, 27 Temmuz’da tartışmaya karıştığı belirtilen beş çocuk aileleri tarafından Mezitli İlçe Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi’ne götürüldü. Çocuklar burada tartıştıkları kişinin Kaymakam’ın oğlu olduğunu öğrendi. İddialara göre kısa süre sonra Mezitli Kaymakamı ve oğlu karakola geldi ve polislerin gözü önünde çocuklara fiziki şiddet uyguladı.

30.07.2025 / <https://haber.sol.org.tr/>

Mersin’in Anamur ilçesinde bir pasaj içindeki dönercide servis elemanı olarak çalışan 12 yaşındaki Eyüp Can Güner, işyerinde yaşanan tartışmanın ardından ölü bulundu. İSİG Meclisi’nin aktardığına göre Eyüp Can, gece saat 04.00 sularında ustabaşı olarak çalışan N. U., 12 yaşındaki Eyüp Can Güner’e “yavaş çalışıyor” dedi ve tartıştı. Ardından yaşanan kovalamaca sonucu yüksekten düşen çocuk, daha sonra vücudunun beş yerinden bıçaklanmış halde bulundu.

Eyüp Can’ın neden sabaha karşı hâlâ çalışıyor olduğu, işyerinin denetlenip denetlenmediği, ustabaşının ifadesi ve sorumlular hakkında işlem yapılıp yapılmadığına ilişkin ayrıntılı bilgi yok.

16.08.2025 / <https://www.evrensel.net/haber>

Manisa’da 16 yaşındaki Hatice Fırtına, evinde bıçaklanmış halde ölü bulundu. İhbar üzerine olay yerine gelen sağlık ekipleri, Hatice’nin birden fazla bıçak darbesiyle hayatını kaybettiğini tespit etti. Salihli İlçe Emniyet Müdürlüğü’nün yürüttüğü soruşturmada, olayın failin ailenin akrabası F.F. (36) olduğu belirlendi.

20.08.2025 / <https://www.tele1.com.tr>

Mardin’in Derik ilçesinde 12 yaşındaki Zeynep Sut’un kayalıklardan düştüğü ihbarı yapıldı. Olay yerine giden ekipler, küçük kızın cesedini babasının otomobilinde battaniyeye sarılı halde buldu. İddialara göre, ailesi Zeynep’i düştüğü yerden kendi imkanlarıyla çıkardı ancak hayatını kaybettiğini anlayınca battaniyeye sararak araçlarına taşıdı. Zeynep Sut’un cansız bedeni, otopsi için Mardin Eğitim ve Araştırma Hastanesi morguna gönderildi.

23.08.2025 / <https://www.birgun.net/haber>

Termometrelerin 45 dereceye aştığı Hatay'da pamuk tarlasında çalışan tarım işçileri 650 TL yevmiyeyle güneşin altında zorlu mesaiyi sürdürüyor. Kavurucu sıcaklarda ailesiyle birlikte ekmek parasını kazanan ve aynı zamanda eğitimine devam eden 16 yaşındaki Ahmet Emin Eyer, "Burası pamuk tarlası ve yabancı otları çekiyoruz. Pamuğun daha rahat etmesi ve beslenmesi için otları çekiyoruz. Hava çok sıcak ama ekmek parası için çalışıyoruz. Serinlemek için burada hiçbir şey yapmıyoruz, sadece soğuk su içiyoruz. Ben 8 yıldır bu işi yapıyorum. Sıcaklıklarda gele gele alıştık. Okula gidiyorum, büyüyünce futbolcu olmak istiyorum" ifadelerini kullandı.

...

Zihinsel engeli olan kişiye ibadetler ve yasaklar konusunda mesuliyet yoktur diyen din insanlarına karşı Kuran kursunda darp edilen otizmli, üstelik sadece 5 yaşında bir çocuk; otorite tarafından dövülen, iş yerinden patronundan kaçarken ölen, der yatağına düşerek öldüğü söylenen, yetişkin akrabası tarafından bıçaklanarak öldürülen çocuklar... Bu haberleri çocuk kavramıyla ilişkilendirmek bazılarımız için çok zor olsa da geldiğimiz noktada, akli yeten bazı yetişkinler günahların bedelini çocuklara daha fazla cezalar vererek ödetmeyi istiyor.

Çocukları suça sürükleyen bireysel nedenler toplumsal nedenlerden daha azdır. Çocuk gelişir ve iyi ile kötüyü yaşantıya bağlı olarak deneyimleyerek öğrenir. Yani çocukları suç işlemeyecek şekilde sınırlayarak suçtan uzaklaştıralım ve toplumu daha mutlu, huzurlu, refah hale getirmeyi hedeflemek diye bir şey söz konusu olamaz. Başta aile olmak üzere çocuğu yetiştiren tüm toplumsal unsurları daha sağlıklı, daha adil, eşit ve dengeli hale getirebildiğimizde çocuklar da suça bulaşmak zorunda kalmadıkları bir çocukluk yaşayabilecekler.

ÖZEL OKULLAR NÖROÇEŞİTLİ ÇOCUKLAR İÇİN NE KADAR ÖZEL?

Psikolog Nihan Önder

Bir çocuğun eğitime erişimi o çocuğun “fazla” ya da “eksik” olmasıyla ilgili değildir. Çoğu zaman mesele, sistemin o çocuğa yer açmaya gönüllü olup olmamasıyla ilgilidir. Türkiye’de özel okulların parlak broşürlerinde yazan “öğrenci merkezli eğitim” vaadi, nöroçeşitli (NÇ) çocuklar söz konusu olduğunda hızla buharlaşıyor. Onların öğrenme biçimleri, sosyal ihtiyaçları, duysal hassasiyetleri sistemin konforunu bozduğu için ya görmezden geliniyor ya da en iyi ihtimalle “idare edilmeye” çalışılıyor. Bu yazı, yıllardır nöroçeşitli çocuklarla sahada, özel okullarda çalışan biri olarak tanık olduğum, biriken ve görmezden gelindikçe derinleşen sorunların bir dökümüdür. Amacım ne birilerini suçlamak ne de sistemin tamamını çöpe atmaktır. Ama gerçekleri dile getirmediğimiz, bu çocuklar okul koridorlarında daha çok yalnızlaşacak. Ve biz bu sessiz yalnızlığı izlemeye devam edersek, eğitim herkes için eşit olmaktan çok uzak kalmaya devam edecek.

Özel okullarda nöroçeşitli çocuklarla birebir çalışmalar yapan biri olarak senelerdir tekrar tekrar aynı tabloyla karşılaşıyorum: Eğitim sistemi, bu çocukları görmüyor. Görmediği gibi, varlıklarını tolere etmeye çalışmakla yetiniyor. Halbuki mesele,

“tolere edilmek” değil; hakkı olan eğitimi, desteği ve ortamı, insanca bir yaklaşımla sunmak. Ancak Türkiye’de eğitim sistemi, okullar bu sorumluluğu üstlenmeye yanaşmıyor.

Her şeyden önce eğitim, bu ülkede yalnızca politik bir araç olarak görülüyor. İdeolojilerin ve ekonomik çıkarların şekillendirdiği bu sistem, öğrenciyi merkeze alıyormuş gibi yapıyor ama gerçekte merkezde çoğu zaman sadece sistemin kendi çıkarları yer alıyor. Özellikle “farklı” çocukların varlığı, sistemin konforunu bozan bir şey gibi algılanıyor. Nöroçeşitli bir çocuğunuz varsa, çocuğunuzun eğitim alabileceği bir okul bulmak için sadece paranızın olması da yetmiyor — biraz da şansa ihtiyacınız var.

Bugüne dek pek çok okulda, pek çok öğretmenle çalıştım. Ve her defasında benzer cümleleri duydum:

“Bu çocuğun yeri bu okul değil, neden kabul etmişler ki zaten?”

Oysa sormamız gereken soru, *“Okullarda NÇ çocuklar da varsa, biz neden bu konuda hiçbir eğitim almıyoruz, neden bize bu konuda hiçbir eğitim verilmedi?”* olmalı.

Birçok öğretmen için, NÇ çocuklar “karşılaştıkları ilk vaka”. Kimi zaman bu çocukların duyusal hassasiyetleri ya da sosyal iletişim farklılıkları öğretmenleri tedirgin ediyor. Çoğunlukla da nasıl yaklaşacaklarını, nasıl destekleyeceklerini bilemedikleri için ya yanlış yapıyorlar ya da tamamen geri çekiliyorlar. Çocuklar sınıfta var olamıyor. Tetikleniyor, ajite oluyor, sonra da dışlanıyorlar. Bu döngüde en yalnız kalan çocuklar oluyor. Her gün biraz daha çevrelerinden kopuyor, izole hale geliyor ve yaşanan sorunların kaynağı olarak görülüyorlar

Zamanla öğretmenlerin tepkileri, arkadaşlarının bakışına da yansıyor. Önce fısıldaşmalar başlıyor, sonra dışlamalar. Ve bazen çocuklar arasında öyle bir dil geliyor ki; NÇ çocuklar “canavarlaştırılıyor”. O çocuk artık sadece farklı değil; aynı zamanda tehlikeli, “normalin dışında”, istenmeyen biri haline geliyor. Bu noktada eğitimin herhangi bir gelişimsel katkısından söz etmek mümkün olmuyor. Tam tersine, bu süreç çocukları travmatize ediyor, hayatları boyunca taşıyacakları izler bırakıyor. Nörotipik çocukların sergilediği pek çok sorun davranış, çocuğun hareketli olmasına hatta bazen zekasının yüksek olmasıyla açıklanmaya çalışılırken, NÇ çocukların en ufak bir norm dışı davranışı etiketiyle açıklanıp, ortamda kabul edilemeyeceği söylenebiliyor. Bu durumda da bazı ebeveynler, haklı olarak, yapabiliyorsa çocuklarının tanısını saklama gereksinimi duyabiliyor.

Fiziksel koşullar desenez, ayrı bir başlık. Okullar, NÇ çocuklar düşünülerek inşa edilmemiş. Gürültü seviyesi, ışık kullanımı, kalabalık ortamlar, plansız geçişler, kopuk/plansız günlük rutinler/etkinlikler... Tüm bunlar, zaten yüksek duyarlılıklara sahip çocuklar için büyük zorluklar yaratıyor. Ancak tüm bu koşulların yarattığı sorunların sebebi sistemde değil de çocuğun kendisinde aranıyor. Sekiz, dokuz yaşında farklı ihtiyaçları olan bir çocuğa yükleniyor bütün sorumluluk çoğu zaman. Kimi zaman tek başına, kimi zaman okulun ya da devletin desteği olmadan yanında duran ailesiyle birlikte sistem içinde var olma yolları arıyorlar.

Ne yazık ki özel okullar söz konusu veli memnuniyeti olduğunda her konuda oldukça

esnek davranırken, konu NÇ çocuklara geldiğinde kapılarını hızla kapatıyorlar. Başta “öğrenci merkezliyiz” diyen kurumlar, bir NÇ çocuk kabul ettiklerinde bunu bir lütuf gibi sunuyorlar. Aileler çocuklarının ihtiyaçları doğrultusunda bazı taleplerde bulunduklarında, “Çocuğunuzu okulumuza kabul ettik, bizden daha fazlasını beklemeyin” algısı neredeyse tüm okullarda mevcut.

Oysa bu çocuklar da diğerleri kadar hak sahibi. Onlar da öğrenmek, sosyalleşmek, gelişmek istiyorlar. Sistem ise onlara en temel ihtiyaçları olan “anlaşıldığını hissetme” duygusunu bile sunamıyor.

Yeri gelmişken, bu sürecin medyada görünür hale gelmiş bir örneğine de değinmek isterim. Gazeteci İrem Afşin’in oğlu Nazım Özgün için okul bulma süreci, aslında birçok aile için ortak bir hikâyenin kamusal yansımasıydı. Kabul edilmeyen, dışlanan, “farklı olduğu için” okullardan reddedilen bir çocuk ve onun yanında dimdik duran bir anne. Ne yazık ki benzer hikâyeleri her gün duyuyorum, hatta birebir şahit oluyorum. Nazım hem kendisinin hem de annesinin çabasıyla bağımsız yaşayan üniversiteli bir genç oldu. Bizler de hakları verildiğinde pek çok NÇ çocuğun kendi potansiyelini en üst düzeyde kullanarak bağımsız, saygın, onurlu bir yaşam sürebileceğini savunuyoruz.

Bu noktada eğitim sisteminden umut beklemek zorlaşıyor. Çünkü bu sistem, öğretmeni de yalnız bırakıyor. Rehberlik öğretmenleri bile NÇ çocuklara nasıl yaklaşacaklarını bilmiyor. Öğretmenler, kendilerine bu konuda hiçbir eğitim verilmediğinden şikâyet ediyorlar ama aynı zamanda çoğu, bu alanda kişisel bir çaba da göstermiyor. Birçok okul ve öğretmen evrensel çocuk haklarından dahi bihaber. Çocuk haklarını bilmeyen öğretmenlerin hiyerarşi ve tahakküme dayalı bir ilişki dışında öğrencileriyle etkileşim kurması mümkün mü? Sonuç olarak sistem, tüm yükü çocuğun ve ailesinin sırtına yüklüyor. Ve biz, çocuklarımızı eğitimin değil; vicdanlı birkaç öğretmenin insafına bırakmak zorunda kalıyoruz.

Belki de en acısı şu: Bu ülkede, çocuğunuzun eğitim alabileceği bir okulu bulabilmek için hem ekonomik güce hem de “iyi kalpli insanlara denk gelme” şansına ihtiyacınız var. Bilgili, etik ve çocuk, engelli, insan haklarını bilen öğretmenler, iyi niyetli yöneticiler, gerçekten öğrenci merkezli çalışan bir yapı... Bunların hiçbirisi standart değil, tesadüfen karşınıza çıkarsa şükretmeniz bekleniyor. Ne yazık ki eğitim sisteminin yeterli olmadığı, yetkin ve bilgili öğretmenler yetiştiremediği nokta da çocuklarımızın eğitimini vicdanlara ve şansa emanet etmek zorundayız.

Oysa eğitim, bir şans değil; bir haktır.

Ama nöroçeşitli çocuklar için bu hak hâlâ, her gün yeniden talep edilmesi gereken bir mücadele.

“ANLAMAYANLAR GERİ ZEKALİ MI?”: BİR BAKANIN SÖZLERİYLE İNŞA EDİLEN PEDAGOJİK ŞİDDET

Psikoterapist Özgür Atlas

Milli Eğitim Bakanı'nın LGS sonuçlarına yapılan itirazlara dair sarf ettiği “Geri zekâlılara anlatır gibi tane tane anlatıyoruz ama yetinmiyorlar” sözleri, sıradan bir dil sürçmesi veya anlık bir öfke patlaması olmanın çok ötesindedir. Bu ifadeler, yalnızca hakaret değil; halkı sınıflandıran, “makbul” vatandaş ile “anlamaz öteki” arasında hiyerarşi inşa eden sistematik bir dışlama ve aşağılama pratiğidir. Bu yazı, bu söylemin ardındaki tehlikeli zihniyeti, toplumsal etkilerini ve neden buna karşı durmamız gerektiğini derinlemesine inceleyecektir.

Giriş: Dilin Sınırları ve Kamu Yöneticisinin Sorumluluğu

Bakan, kendi kamu kitlesine seslenirken dahi, onları —bugüne dek rıza göstermiş ama onu hiç anlamamış, zihninde ‘gerizekâlî’ olma ihtimaliyle damgaladığı bir kitleyle— kıyaslayarak konuşmaktadır.” Burada asıl niyet, bilgi vermek veya elindeki her türlü yetkiyi kamunun yararına üretmek değildir; anlamayana, soru sorana, kamusal olanın sorgulanamaz oluşuna bir vurgu yapmaktır. İktidarını hatırlatmaktır. Hakareti bir pedagojik araç olarak kullanıp, rıza üreterek ve itaat tesis ederek bir söylem geliştirmektir.

Peki, geçmişte tıbbi bir tanı olan; ancak zamanla hakaret diline çekilmiş ve bugün toplumsal dışlamanın en yaygın araçlarından birine dönüşmüş bir kelimeyi bir bakan öfkeyle söyledi diye, “Zaten karşı taraf anlamıyor... Onlar hep eleştiriyor” diyerek sessiz mi kalacağız? Hayır.

Tam da bu yüzden konuşmalıyız.

Çünkü bu sözler, yalnızca bir anlık öfkenin ürünü değil; uzun süredir sessizce büyüyen bir ayrımcılık zihniyetinin kamusal ifadesidir.

Gelin, bu konuyu biraz daha derinlemesine açıklayalım.

“Anlayanlar” ve “Anlamayanlar”: Ötekiler Arasında Bölünme

“Geri zekâlîlara anlatır gibi tane tane anlatıyoruz ama yetinmiyorlar.” Eğitimden sorumlu, eşitlik ve kapsayıcılığı sağlamakla yükümlü ve tüm çocukları ve velileri temsil eden, iktidarı elinde tutan bir kamu yöneticisinin ağzından çıkan bu sözle şu denmektedir aslında:

“Ben daha önce de herkese anlattım ama bazı kesimler ne anlattığımı anlıyor, ne kabul ediyor, ne de yetiniyor. Bizim içimizde ‘geri zekâlî’ diye tanımladığımız bir kitle var; onlara tane tane anlattığımızda sonunda anlıyorlar. Şimdi size de o yöntemle, yani onlara anlattığımız gibi anlatacağım; belki o zaman anlarsınız” demiş oluyor. Burada, kendisini anlayanlarla anlamayanlar arasında ayırım yapıyor. Anlayanlar: makbul olanlar, sessiz kalanlar, rıza gösterenler. Anlamayanlar ise eksik, yetinmeyen, beğenmeyen, sorgulayan ve bu yüzden aşağılananlar. Geri zekâlî’ diyerek bu grubu aşağılık bir kategoriye yerleştiriyor ve onlara uyguladığı yöntemi artık herkese dayatıyor.

Aslında söylediği şu: “Biz sizi anlayacak bir seviyeye çekmeye çalışmıyoruz. Biz sizi yeterince aşağılayarak susturmaya çalışıyoruz.” Çünkü bu tür bir anlatım biçimi, bilgiyi paylaşmayı değil; hemen kabul edilmesini, ikna olunmasını ve beğenilmesini zorunlu kılan bir üstünlük pozisyonundan konuşur.

Bakan, burada kendisine yöneltilen sorulara şeffaf, açık, adil ve hak temelli biçimde yanıt vermesi gereken bir kamu görevlisi gibi değil; eleştiriyi tehdit olarak gören, anlamayı değil itaati talep eden bir otorite gibi davranmaktadır.

Ve biz bu dili yakından tanıyoruz. Bu dil, öncelikle aşağılama içerir.

Yıllardır farklı etiketlerle dışlanmış, görünmezleştirilmiş ötekilerin ruhsallığında zaten var olan derin kaygıyı tetikler. Sözcükler, bireylerin değil, sistemlerin de suç ortağı olabilir. Bu tür söylemler, ayrımcılığı yalnızca tekrar etmekle kalmaz; onu resmi ve kamusal düzeyde yeniden üretir.

Bu söylemde, “anlamayan”, “soru soran”, “her şeyi düşündük” ifadesine inanmayan, yetinmeyen, beğenmeyen herkes —bir çırpıda— “geri zekâlı” etiketiyle homojen bir kitlenin içine atılır. Ve o andan itibaren bu insanlar, yalnızca dışlanmaz; aynı zamanda topluca hakaretin nesnesi hâline getirilir.

Ayrıca bu söz, yalnızca bireysel bir hakaret değil; toplumu bölmeye ve rıza üretmeye yönelik stratejik bir araçtır. “Biz anlatıyoruz ve anlayanlar bizimle; ama bazıları asla anlamıyor, çünkü onlar zaten ‘geri zekâlı’” diyerek halk, ikiye ayrılır:

Anlayan - makbul vatandaşlar ve

Anlamayan - dışlanması gereken ötekiler.

Bu söylem, anlamayana hedef göstererek kalan toplumu hizaya sokmaya çalışır. Yani pedagojik bir açıklama değil, şiddet içeren bir disiplin mekanizmasıdır. Tane tane anlatmakla övünürken, anlamayanları dışlamakla tehdit eden bu yaklaşım; açıkça otoriter ve hiyerarşik bir iktidar diliyle hareket eder. Burada bilgi aktarmak değil; eleştiriye sabır göstermek yerine, muhalefeti değersizleştirmek amaçlanır.

Bu söylemde yalnızca ayrımcı bir dil değil, aynı zamanda engelli hareketinin yıllardır dile getirdiği “hakaret içeren ötekileştirici dilin terk edilmesi” çağrısının, doğrudan resmi bir kanaldan inkâr edildiğini görüyoruz.

Bu inkâr, yalnızca bir bireyin düşüncesi değil; devletin en tepesindeki eğitim yöneticisinin ağzından çıkan, politikası haline gelmiş bir reddedişin ifadesidir.

Eğitim gibi kapsayıcı olması gereken bir alanda, yetkili bürokratların hâlâ engelli bireylere yönelik şefkat, duyarlılık ve insan onuruna saygı temelli bir yaklaşımı benimsemek yerine, inkâr, baskı ve sözlü şiddet içeren bir dili kullanmaları; bize bu zihniyetin sadece bugünü değil, geleceği de belirleme iddiasında olduğunu gösteriyor.

Bu tür söylemler, yalnızca mevcut eşitsizlikleri sürdürmekle kalmaz; aynı zamanda engelli bireylerin özneleşme, ses çıkarma ve hak talep etme zeminlerini hedef alır.

Yani bu dil sadece dışlayıcı değil, aktif olarak bastırıcı ve hak mücadelesini kriminalize eden bir dil hâline gelir.

“Zaten yıllardır anlamıyorsunuz; biz de sizin adınıza karar veriyorduk. Şimdi tane tane de anlatalım, belki anlarsınız. Biz, anlayanlar olarak sizi sizden daha iyi düşünürüz. Siz hâlâ anlamıyorsanız, bari susun.”

Bu söylem, yalnızca tepeden bakan bir üslup değil; halkın tümünü “ya anlamaz ya da susturulmalıdır” mantığıyla ele alan otoriter bir bakış açısının dışavurumudur.

Ve işte tam burası çok net anlaşılmalıdır: Bu, bir “dil sorunu” değil, bir zihniyet sorunudur.

Bu, kamusal görevini halkın tümüne eşit şekilde hizmet etmek üzere üstlenmiş bir yöneticinin değil; halkı kategorilere ayırarak yöneten bir otoritenin dilidir.

Eğitimden sorumlu kişi, herkesi eşit görmekle yükümlüyken; burada bazı çocukları, ailelerini ve tüm bir engelli topluluğunu bilinçli biçimde dışlayan, küçümseyen ve ötekileştiren bir dille konuşmaktadır.

Bu sadece engelli bireyleri hedef almakla kalmaz — bütün bir halkı, “anlayacak olanlar” ve “anlamayacak kadar değersiz olanlar” diye ayırır.

Ve o noktada, artık anlatmak değil; itaat ettirmek amaçlanmaktadır.

Sonuç: Zihniyet Sorunu ve Kapsayıcılık Mücadelesi

Bu söylemde, “geri zekâlı” bireyler yalnızca yalnızlaştırılmıyor; aynı zamanda kamuoyu önünde aşağılık bir karşıtlık olarak kodlanıyor.

“Bakın siz onlardan daha iyisiniz” mesajıyla, halkın içine sessiz ve derin bir hiyerarşi yerleştiriliyor.

Bu, yalnızca bir kelime tercihi değil; tam anlamıyla pedagojik şiddettir.

Bu, halkın zekâsına açık bir hakarettir.

Ve bu, kamunun tamamını kapsamaması gereken eğitimin, artık sadece “seçilmiş ve itaat eden” kitleye ait olduğunun ilanıdır.

Gelişimsel farklılık gösteren bireyler için ya da herkes için kapsayıcı bir yaşam ve eğitim hakkı, bir lütuf ya da tercih değil; anayasal bir zorunluluktur.

Ve bu hakkı hedef alan her söz, yalnızca belli bir kesime değil, hepimize yöneltilmiş bir tehdittir.

Çünkü ne zaman bir soruyu yüksek sesle sorsak, ne zaman bir eşitsizliği işaret etsek, ne zaman “yetinmiyoruz” desek,

işte o zaman bu dilin hedefi hâline geliyoruz.

Bu dili gündelleştirerek, normalleştirerek; yaşamın her alanında kapsayıcılığı ve eşitliği zedelemesine asla izin vermemeliyiz.

Bu dili hep birlikte reddelim.

Kapsayıcılıktan uzak her türlü eleştiri pratiğinin, insanların ruhsallığında derin yaralar bıraktığını biliyoruz.

Çünkü ayrımcılık sadece sistemde değil, kelimelerde başlar.

Ve hakaret, sadece bireye değil, topluma yöneltilmiş bir şiddet biçimidir.

Birini eleştirme hakkınız olabilir — ama bu hakkı, hiçbir bireyin zekâsı, davranışı ya da doğuştan gelen özellikleri üzerinden kuramazsınız.

Bu, eleştiri değil; aşağılamadır.

Bu, muhalefet değil; otoriterliktir.

Bu, dil değil; şiddettir.

Not: Bakana neri; Toplumsal düzeyde kendine göre “akıldışı, etik dışı veya zararlı ” davranışları tanımlarken, “geri zekalılık” yerine daha doğru sosyolojik karşılığı olan kavramlar kullanabilir: sorumsuzluk, etik eksikliği, toplumsal yozlaşma, ideolojik manipülasyon, empati yoksunluğu, eleştirel düşünme eksikliği, statükoculuk, korku veya çıkar odaklılık gibi. Bu, sorunun kökenini daha doğru analiz etmesini ve daha etkili çözümler üretmesini sağlayabilir.

CİNSEL GELİŞİM EĞİTİMİNE SADECE İSTİSMARCILAR KARŞI ÇIKAR

Çocuk Gelişim Uzmanı ve Davranış Analisti Tanyel Süzer

Türkiye’de çocuklar ve ergenler, cinsel gelişim süreçlerinde doğru, bilimsel ve yaşa uygun bilgiye erişmekte ciddi güçlükler yaşamaktadır. Ailelerin büyük bölümü bu konuda konuşmakta zorlanmakta; okullarda ise cinsel gelişim eğitimi ya hiç verilmemekte ya da yetersiz ve yüzeysel kalmaktadır. Bu boşluk, çocukların sağlıksız, çarpıtılmış veya istismara açık bilgileri sosyal medya ve pornografi gibi kaynaklardan öğrenmelerine neden olmaktadır. Özellikle özel gereksinimli çocuklar bu konuda daha fazla risk altındadır.

Cinsel gelişim eğitimi, yalnızca bireylerin fiziksel gelişimiyle değil; ruhsal, sosyal ve hak temelli gelişimiyle de doğrudan ilişkilidir. Bilimsel bilgiye erişim, çocukların ve gençlerin kendilerini tanımaları, korumaları ve sağlıklı ilişkiler kurmaları açısından vazgeçilmez bir haktır. Bu nedenle cinsel gelişim eğitimi, ayırım gözetmeksizin tüm çocuklar için erişilebilir, kapsayıcı ve nitelikli bir şekilde uygulanmalıdır.

Cinsel Gelişim Eğitimi Neden Önemlidir?

1. Beden Bilinci ve Mahremiyet: Çocukların kendi bedenlerini tanımaları, sınır koyabilmeleri ve istismara karşı korunmaları için temel adımdır. Cinsel organlarının doğru isimlerini öğrenen çocukların cinsel istismara uğrama olasılığı düşmektedir.

2. Cinsel Haklar ve Güvenlik: Ergenlerin kendi bedenleri üzerindeki haklarını öğrenmeleri, zorlayıcı veya istismarcı ilişkilere karşı savunma geliştirmelerini sağlar. Beden teması için onay almak, kişini cinsel davranışı gerçekten yaşamak isteyip istemediğine dair özgür beyanıdır. Başta ergenlik dönemindeki kız çocukları olmak üzere hiç kimse sevgisini kanıtlamak için hazır olmadığı, istemediği bir cinsel ilişkiye zorlanmamalıdır.

3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Erken yaşta verilen cinsel gelişim eğitimi, cinsiyet rollerine dayalı kalıpları sorgulama ve şiddetsiz ilişkiler kurma becerisi kazandırır. Cinsiyet rolleri okul öncesi dönemden itibaren gelişir ve çevrelerindeki yetişkinlerin tutumları, toplumsal stereotipler çocukların cinsel kimliklerini anlama ve kabul etme süreçlerini etkiler.

4. Özel Gereksinimli Çocukların Kapsayıcı Eğitimi: Cinsel istismara ilişkin tipik gelişim gösteren akranlarından en az 4 kat daha fazla risk altında olan özel gereksinimli çocukların/bireylerin cinsellikleri çoğu zaman yok sayılmaktadır. Gelişimsel farklılığı olan çocukların cinsel gelişim süreçleri tanınmalı ve desteklenmelidir. Bilgiye erişim hakları ayrımcılık gözetmeden sağlanmalıdır.

Bilimselliği dışlayan, dini referansları kamusal eğitimin merkezine yerleştiren siyasal iktidar; yalnızca laikliği değil, çocukların ve gençlerin yaşam hakkını da tehdit eden bir düzen kurdu/kurmaya devam ediyor. 2025 yılını Aile Yılı ilan ederek başta LGBTİ+ bireyleri sistematik biçimde hedef gösteren, çocuk istismarında failleri aklayan ve kadın cinayetlerinde katilleri cezasız bırakan bu anlayış, Milli Eğitim Bakanlığı eliyle cinsiyet ayrımcılığına dayalı, eşitlikten ve bilimden uzak bir eğitim sistemi inşa ediyor.

Toplumun en kırılgan kesimlerine -çocuklara, LGBTİ+ bireylere, engellilere ve kadınlara- yönelik bu çoklu ayrımcılık siyaseti karşısında, laik, bilimsel, toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan bir eğitim hakkını savunmak, üstelik bunu yüksek sesle yapmak zorundayız. Çocuklarını özel okullara göndererek korumaya çalışan ebeveynlerin de, çocuklarının içinde yaşadıkları toplumun bir parçası olduğunu unutmadan, tüm ebeveynlerin tüm çocuklar için Milli Eğitim Bakanlığı'nın cinselliği tabu, farklı kimlikleri "sapkınlık" olarak kodlayan ideolojik dayatmasını reddetmesi hayati önem taşımaktadır. Yokluk ve yoksullukla mücadele eden, barınma, sağlık, eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan yurttaşlarına daha fazla çocuk yapmaları ve kadınların nasıl doğum yapmaları gerektiğine ilişkin dayatmada bulunurken, "Kapsamlı Cinsellik Eğitimi" ifadesini yasaklamaya çalışan iktidara, cinsel gelişim eğitim

ihtiyacına yönelik devletin alması gereken sorumluluğu hatırlatmak için bir uzman olarak özet sunabilirim.

- Erken yaşta güvenli sınırlar koyabilen, şiddete karşı bilinçli çocukların yetişmesi,
- Cinsel istismarın ve bildirim eksikliğinin azalması,
- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve
- Özel gereksinimli çocukların sağlıklı ve onurlu gelişim süreçlerinin desteklenmesi amacıyla;

Zorunlu ve Yaşa Uygun Müfredat: MEB, okul öncesinden itibaren yaşa uygun, bilimsel ve hak temelli bir cinsel gelişim eğitimi programı hazırlamalıdır.

Öğretmen Eğitimi: Öğretmenlerin bu konuda bilgili, hassasiyet sahibi ve kapsayıcı yaklaşıma sahip olması için lisans ve hizmet içi eğitim programları güncellenmelidir.

Aile Bilgilendirme Çalışmaları: Ailelerin dirençlerini azaltmak ve işbirliğini artırmak amacıyla rehberlik servisleri aracılığıyla bilgilendirme toplantıları düzenlenmelidir.

Özel Gereksinimli Bireylere Uygun İçerik: Otizm, zihinsel yetersizlik gibi gelişim farklılıkları gösteren çocuklara yönelik sadeleştirilmiş ve görsel destekli materyaller geliştirilmelidir.

Toplumsal Farkındalık Kampanyaları: Cinsel gelişimin utanç ya da tabu değil, çocuk haklarının bir parçası olduğu mesajını güçlendiren kamu spotları ve medya içerikleri desteklenmelidir.

ABD VE DİĞER ZENGİN ÜLKELERDE ÇOCUKLAR NEDEN ÇALIŞIYOR?

Çeviri Metin - Lola Fourmy / Ekim, 2023

Çocuk işçiliğini dünyanın en yoksul ülkeleriyle ilişkilendirme eğilimindeyiz. Ancak gelişmiş ülkelerde bile çocuk işçiliği var. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) göre dünya genelinde çalışan çocuk sayısı 160 milyon; bu, her 10 gençten 1'i anlamına geliyor. "Amerika'da olamaz" diye düşünüyorsanız, bir kez daha düşünün. Son dönemdeki bazı skandallar, hem burada hem de diğer Batılı ülkelerdeki karanlık uygulamaları gün yüzüne çıkardı. Aynı zamanda, bazı yerlerde çocuk işçiliğini geri getirmeyi teşvik eden girişimler var. Gelin, çocuk işçiliğinin gerçek olduğu birkaç zengin ülkeye daha yakından bakalım.

ABD: Bazı eyaletler çocuk haklarını geriye götürüyor

"ABD'de moral bozucu bir dönemden geçiyoruz" diyor, Çocuk İşçiliği Koalisyonu'nun koordinatörü Reid Maki. "Bu yıl en az dokuz eyalet, çocuk işçiliği düzenlemelerini değiştirdi ya da değiştirmeye çalıştı." Orta Batı eyaletlerinden Iowa buna örnek. Bu eyalette, birkaç temel hakkı geri alan bir yasa geçti. Sonuçlardan bazıları: 14 yaşındaki çocukların çalışabileceği saat sayısının artırılması; küçüklerin çalışabileceği sektörlerin genişletilmesi; gece vardiyalarına izin verilmesi.

İşlerin kötüye gittiğini gösteren endişe verici başka göstergeler de var. Ekonomi Politikaları Enstitüsü'ne göre, 2015'ten bu yana çocuk işçiliği kural ihlallerinde neredeyse %300 artış yaşandı.

2022’de, 800’den fazla şirket, çocuk işçiliği yasalarına aykırı olarak 3.800 çocuk çalıştırdı. Peki bu çocuklar nerede çalışıyor? Restoranlar, lojistik depoları ve et işleme tesisleri gibi yerlerde. New York Times’a göre, bazı durumlarda 12 ve 13 yaşındaki çocuklar ticari çamaşırhanelerde ve endüstriyel fırınlarda çalışıyor. Bu çocuklar, iş yasalarını ihlal eden tehlikeli işlerde çalıştırılıyor. Ancak, çocuk işçilerin en yoğun olduğu yer tarım sektörü. Çocuklar meyve-sebze tarlalarında, hatta tütün tarlalarında çalışıyor.

“Bu bizi özellikle endişelendiriyor çünkü sağlıkları açısından sonuçları var” diyor Maki. The Atlantic dergisinin 2018’deki araştırmasına göre, bu tarlalarda çalışan çocuklar bazen 10 yaşında olabiliyor ve çoğunlukla Güney Amerika’dan gelen göçmen ya da göçmen kökenli ailelerin çocukları.

Bu gidişatı tersine çevirmek için Çocuk İşçiliği Koalisyonu, tarım lobilerine ve çocuk işçiliği yasalarının gevşetilmesine karşı mücadele ediyor; ayrıca ABD hükümetinin daha fazla iş müfettişi işe almasını talep ediyor. Şu anda 161 milyon işçi ve 11 milyon işvereni denetlemek için yalnızca 800 müfettiş bulunuyor.

İtalya: Çocuk işçiliği görünmez ama yaygın

İtalya’daki sivil toplum kuruluşu Save the Children da karamsar bir tablo çiziyor. Kuruluşun geçen Nisan ayında İtalyanca olarak yayımlanan It’s not a Game (Bu Bir Oyun Değil) raporuna göre, ülkede 336.000 çocuk çalışıyor. Bu, 7 ila 15 yaş arası her 15 çocuktan 1’ine denk geliyor. 14-15 yaş grubunda ise oran her 5 çocuktan 1’ine kadar çıkıyor. Bu gençler çoğunlukla restoranlarda (%25,9), perakende sektöründe (%16,2) ve tarım işlerinde (%9,1) çalışıyor. Diğer bazı gençler ise dijital dünyada içerik üretiyor veya internet üzerinden ürün satıyor.

Covid krizi, zorlayıcı ekonomik koşullar ve Ukrayna savaşının etkileri İtalya’da enflasyona ve yoksulluğa yol açtı. Aynı rapora göre, ülkede 1,3 milyon çocuk — yani %14,2’si — yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Bu durum, belirsizliğin artmasının daha küçük yaştaki çocukları da çalışmaya zorlayabileceğinden endişe eden STK için kaygı verici. Genç işçilerin çalışmaya başlama nedenlerinden biri ebeveynlerine maddi destek sağlamak (%32) olsa da, çoğunluğu (%56,3) kendi ihtiyaçlarını karşılamak için çalıştığını belirtiyor. Önemli bir kısmı ise “eğlence için” çalıştığını söylüyor (%38,5).

Kuruluş ayrıca yoksulluğun kuşaktan kuşağa aktarılmasından da endişe ediyor. Save the Children, şu çarpıcı korelasyonu vurguluyor: Annelerin eğitim düzeyi ne kadar düşükse, çocukların 16 yaşından önce çalışmaya başlaması o kadar olası. Bu durum, bakıcılık gibi yaygın ama hafif işlerden değil; çocukların sağlığını ve eğitim düzeyini olumsuz etkileyen ağır işlerden bahsediyor. Ayrıca, yasal yaş sınırından önce çalışmaya başlayan çocukların suç işleme olasılığı daha yüksek. Aynı araştırmaya göre, adalet hizmetleri tarafından izlenen çocukların %40’ı yasal yaşa ulaşmadan önce çalışmış.

Avustralya: Ciddi bir iş gücü sıkıntısıyla karşı karşıya

Avustralya, 2022’de yaklaşık %3,5’lik işsizlik oranıyla tam istihdama geri dönmüş olsa da, pandemi sonrasında ciddi bir iş gücü sıkıntısı yaşamaya başladı. Bunun sonucu olarak hükümet, göç koşullarını hafifletti ve işverenler, adayları çekmek için primler ve teşvikler sunmaya başladı. Sydney’e dört saat uzaklıktaki, Yeni Güney Galler eyaletinde yer alan Jugiong köyündeki bir kafe, bu sorunun sembolü haline geldi ve tartışmalara yol açtı.

Avustralya medyası ABC News’in haberine göre, 255 nüfuslu Jugiong, hafta sonları turist akınıyla çok daha kalabalık hale geliyor. Bu kafenin başarısının bir kısmı, ev yapımı reçellerine dayanıyor. Ancak mutfaktan servise kadar ekibin büyük kısmı köyde yaşayan çocuklar ve gençlerden oluşuyor; bazıları sadece 11 yaşında. Eyalette yasal asgari çalışma yaşı olmadığı için ebeveyn izniyle çalıştırılıyorlar. ABC’ye konuşan kafe sahibi Huw Robb, tercihinin nedenini şöyle açıklıyor:

“Şehirden Jugiong gibi bölgesel bir yere yetenek ve beceri çekemeyeceğimizi fark ettik, bu yüzden ekibimizi sıfırdan kurmamız gerekti.” Yoğun şekilde eleştirilen haberde, gülümseyen çocuklar hafta sonları çok sıkıldıkları için bu işe girdiklerini ve çalışmaktan gurur duyduklarını söylüyor.

Tahminlere göre, Avustralya’da 500.000’den fazla çocuk çalışıyor; bunların 214.500’ü 11-15 yaş aralığında. Bu tartışmalar üzerine Avustralya, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün çocuk işçiliği için asgari yaş sınırı belirlenmesini zorunlu kılan 138 No’lu Sözleşmesi’ni onayladı.

Quebec, Kanada: Gençler arasında ölümcül iş kazaları

Quebec Çalışma Bakanı Jean Boulet’nin müdahalesi, bu Kanada eyaletinde çocuk işçiliğine karşı adım atılmasını sağladı. Geçmişte Quebec’te çocukların çalışmasını engelleyen bir asgari yaş sınırı yoktu; 14 yaşın altındaki çocuklar için ebeveyn izni yeterliydi. 11 veya 12 yaşındaki çocukların restoranlarda servis yapması ya da marketlerde kutu istiflemesi olağan ve yasal kabul ediliyordu. Kanada, rahatsız edici iş gücü açığı tahminleriyle karşı karşıya. Montreal Ekonomi Enstitüsü ve Çalışma, İstihdam ve Sosyal Dayanışma Bakanlığı’na göre, 2026 yılına kadar 1,4 milyondan fazla pozisyon doldurulmak zorunda kalacak. Birçok işveren, çocukları işe almayı bu nedenle haklı gösteriyor.

Ancak genç işçiler arasındaki iş kazalarındaki dramatik artış hükümeti yasal düzenleme yapmaya zorladı. Langlois Avukatlık Bürosu’nun Quebec’te çocuk işçiliği üzerine makalesine göre, 14 yaş altındaki çalışanlar arasında iş kazaları 2012 ile 2021 arasında %392 oranında arttı. İşte, Kanada’da 2014’ten bu yana 19 yaş altı beş kişi iş kazalarında hayatını kaybetti. Haziran ayı başında Quebec’te asgari çalışma yaşını 14 olarak belirleyen yasa oybirliğiyle kabul edildi. Ayrıca 14-16 yaş arasındaki çocuklar için haftalık çalışma süresi 17 saat ile sınırlandırıldı. Ancak tarım, gazete dağıtımı ve 10’dan az çalışanı olan aile işletmeleri dahil olmak üzere sekiz sektör bu yasadan muaf tutuldu. Boulet,

“İş gücü açığını çözmek çocukların görevi değil” diyor.

Fransa: Refakatsiz küçükler başlıca mağdurlar

Fransa, 1840'larda iş gücünün yaklaşık %20'sini çocukların oluşturduğu dönemden bu yana uzun bir yol kat etti. 1881 ve 1882 yıllarındaki Ferry yasaları sayesinde okula devam zorunlu hale geldi. UNICEF'te program, savunuculuk ve kamu ilişkileri bölümünün başında bulunan Jodie Soret şöyle diyor: “Fransa’da çocuk işçiliği çok nadirdir. Bunun sebebi okullaşma oranımızın %100’e yakın olmasıdır. Çocuk işçiliğine ilişkin az sayıdaki vaka ise esas olarak insan ticaretiyle ilgilidir.”

2021’de, İç Güvenlik Bakanlığı İstatistik Servisi, 44 mağdur destek kuruluşuyla görüşerek yaklaşık 3.000 mağduru belgeledi. Fransa’da İnsan Ticareti başlıklı rapora göre, insan ticareti mağdurlarının yaklaşık %11’i çocuklardan oluşuyor ve bu çocukların %63’ü refakatsiz küçükler. Bu çocuklar ya cinsel sömürüye maruz kalıyor ya da dilenmeye zorlanıyor. Soret, “Bu durumlar yoksulluk, yalnızlık, korunma eksikliği ve bu toplulukların, özellikle de kenar mahallelerde yaşayan ve son derece savunmasız ile dışlanmış çocukların, okula devam etmemesiyle bağlantılıdır” diyor.

Yakın dönemde, 15 yaşındaki gençlerin bile yemek dağıtım platformlarındaki hesapları kiralayıp çalışmak için kullanması gibi endişe verici gelişmeler yaşanıyor. CNRS (Fransız Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi) araştırma direktörü Thierry Berthet, 2019’da Libération gazetesine yaptığı açıklamada bu kişilerin tamamen kayıt dışı olduğunu söyledi. Çocuk fenomenler (influencer) de dikkat çekiyor; bu nedenle Fransa, 2020’de bu tür çalışmaları düzenlemek için yeni bir yasa çıkardı. Fransa’da gençler 16 yaşından itibaren çalışabiliyor; ancak 14 yaşından küçük olanlar yalnızca video oyunu yarışmalarına katılmak, modellik yapmak veya çocuk oyuncu olarak çalışmak gibi istisnai alanlarda çalışabiliyor.

Kaynak

<https://www.welcometothejungle.com/en/articles/why-are-children-in-the-us-and-other-rich-countries-working>